

Medicinsk gastroenterologi och hepatologi

Målbeskrivning

Innehåll

<i>Övergripande kompetensdefinition</i>	3
Definition av kompetensområdet	3
Kompetenskrav	3
Kompetenskrav för medicinsk kompetens	
Kompetenskrav för kommunikativ kompetens, ledarskapskompetens samt kompetens inom medicinsk vetenskap och kvalitetsarbete	4
Utbildningsstruktur	6
<i>Delmål</i>	7
Medicinsk kompetens	7
Kommunikativ kompetens	10
Ledarskapskompetens	
Kompetens inom medicinsk vetenskap och kvalitetsarbete	

Övergripande kompetensdefinition

Definition av kompetensområdet

Medicinsk gastroenterologi och hepatologi omfattar kunskap och praktisk färdighet i att utreda, diagnostisera, behandla och följa upp patienter med sjukdomar i mag-tarm-kanalen, lever, gallvägar och bukspottkörtel. De vanligaste och viktigaste tillstånden är inflammatorisk tarmsjukdom, hepatologiska sjukdomar, ulcus- och refluxsjukdom, malabsorption, funktions- och motilitetsstörningar samt tumörsjukdom i magtarmkanal, lever och pankreas. En viktig del av gastroenterologin utgör den endoskopiska verksamheten som inbegriper såväl diagnostisk som avancerad terapeutisk färdighet. En annan viktig del är att parallellt med det medicinska omhändertagandet av den gastroenterologiska/hepatologiska sjukdomen, utreda och behandla sekundära nutritionsrubbningar.

Medicinsk gastroenterologi och hepatologi är en grenspecialitet till baspecialiteten internmedicin. Ett internmedicinskt synsätt ligger till grund, men verksamheten bedrivs i nära samarbete med gastroenterologisk kirurgi, bild- och funktionsmedicin, infektionsmedicin, onkologi, transplantationskirurgi och psykiatri.

Kompetenskrav

Kompetenskrav för medicinsk kompetens

För specialistkompetens i medicinsk gastroenterologi och hepatologi krävs en bred teoretisk och praktisk kunskap inom hela det gastroenterologiska och hepatologiska området, till grund för att självständigt kunna diagnostisera och behandla sjukdomar. För specialistkompetens krävs också att kunna behärska behandling av motilitetsstörningar, akut och kronisk inflammatorisk tarmsjukdom, akut leversvikt, cirros och dess komplikationer samt autoimmuna, metaboliska, infektiösa, toxiska och ärftliga gastroenterologiska sjukdomar. Handläggning av ulcus- och gastroesofageal refluxsjukdom, digestions- och malabsorptionsstörningar ska behärskas, liksom utredning och behandling av sjukdomsrelaterad nutritionsrubbning. Vidare krävs kunskap i bild- och funktionsmedicin samt nuklearmedicin, patologi och laboratoriemedicin. Endoskopisk diagnostik och basal terapeutisk intervention via endoskopi ska behärskas. Kunskap om behandling av gastroenterologiska och hepatologiska sjukdomar ur ett kirurgiskt perspektiv ska finnas för att i tillämpliga fall gemensamt handlägga - och i rätt läge remittera - patienten för kirurgisk terapi, vilket även inkluderar levertransplantation. Då multidisciplinära fall ska handläggas genom regelbunden samverkan med de angränsande specialiteterna onkologi, infektion och psykiatri förutsätter det kännedom om dessa specialiteters olika behandlingsmöjligheter.

För specialistkompetens i medicinsk gastroenterologi och hepatologi krävs dessutom att man behärskar den för internmedicinska specialiteter gemensamma kunskaps- och färdighetsbasen. I denna generella bas ingår att man skall kunna handlägga akuta internmedicinska sjukdomarna och de till internmedicin relaterade akuta sjukdomstillstånden. Vidare skall man initialt kunna handlägga de vanliga och viktiga internmedicinska sjukdomarna och sjukdomstillstånden samt vanliga och viktiga tillstånd inom alla grenspecialiteter och angränsande basspecialiteter. Man skall också behärska invasiva och ickeinvasiva åtgärder och metoder som är relevanta för det internmedicinska kompetensområdet (delmål 1-3).

Kompetenskrav för kommunikativ kompetens, ledarskapskompetens samt kompetens inom medicinsk vetenskap och kvalitetsarbete

Kommunikativ kompetens

Den jämlika och ansvarstagande patienten

ST-läkaren ska under specialiseringstjänstgöringen utveckla förmåga till dialog och en öppen kontakt med patienten och dennes anhöriga, som präglas av empati, förtroende och respekt för patientens rätt till information, inflytande och delaktighet i besluten. Kontakten ska också präglas av samverkan och lyhördhet för patientens behov, önskemål och rätt till självbestämmande samt stimulans åt patientens engagemang och ansvar för den egna vården.

Mångfaldsaspekter

Kommunikationen med patienten och dennes anhöriga ska dessutom präglas av kunskap och respekt för transkulturella aspekter och mångfaldsaspekter såsom ålder, språk, etnicitet, sexuell läggning, religion och jämställdhet.

Interprofessionella relationer

ST-läkaren ska utveckla kommunikationsförmåga, såväl skriftligt som muntligt, med andra läkare och medarbetare, utmärkt av respekt för deras yrkeskunskaper och kompetens. Detsamma gäller för kontakter med företrädare för allmänheten och olika samhällsinstanser.

Pedagogisk förmåga

ST-läkaren ska utveckla pedagogisk förmåga för att kunna informera och undervisa, främst patienter och anhöriga men också yngre läkare, andra medarbetare och studenter.

Professionellt förhållningssätt och etik

ST-läkaren ska utveckla förmåga till att kontinuerligt arbeta med sitt professionella och läkaretiska förhållningssätt, med målet att kunna fatta självständiga beslut av medicinsk etisk natur.

Egen kompetensutveckling

ST-läkaren ska utveckla förmåga till att kontinuerligt pröva och identifiera, också utifrån verksamhetens krav, de egna behoven för den ständiga kompetensutvecklingen för att kunna motsvara kraven på bästa möjliga vård för patienterna.

Ledarskapskompetens

Medarbetarskap

ST-läkaren ska under specialiseringstjänstgöringen utveckla förmåga till att kunna ta ledarskapsansvar, samordna och delta i arbetsledning. Det kräver en grundläggande god självkänedom och kunskap om den egna funktionen och rollen i organisationen.

Handledarskap

ST-läkaren ska också utveckla förmåga till att handleda individer, såsom yngre läkare och andra medarbetare.

Ledarskap

ST-läkaren ska utveckla ledarskapsförmåga, som utmärks av samverkan, öppenhet och dialog med medarbetarna. Ledarskapet ska vidare präglas av verksamhetsutveckling, som är förändrings-, prioriterings- och förbättrings-inriktad. Förmåga att leda arbete i vårdteam är grundläggande.

Omvärldskunskap

ST-läkaren ska också tillägna sig grundläggande kunskap om hälso- och sjukvårdens organisation, administration, ekonomi och regelverk samt kunskap om dess styrning för bästa resursutnyttjande.

Kompetens inom medicinsk vetenskap och kvalitetsarbete

Medicinsk vetenskap

ST-läkaren ska under specialiseringstjänstgöringen utveckla ett medicinskt vetenskapligt syn- och förhållningsätt, kunskap om forskningsmetodik, inklusive epidemiologiska grundbegrepp, samt om metoder för evidensbaserad medicin och granskning av vetenskaplig information.

Förbättrings- och kvalitetsarbete

ST-läkaren ska tillägna sig kunskap om och kompetens i evidensbaserat förbättrings- och kvalitetsarbete. Målet är att kunna initiera, delta i och ansvara för kontinuerligt systematiskt förbättringsarbete med betoning på helhetsperspektiv, patientsäkerhet, patientnytta, mätbarhet och lärandestyrning för att kritiskt kunna granska och utvärdera den egna verksamheten.

Folkhälsa och prevention

ST-läkaren ska tillägna sig grundläggande kunskaper om hälsofrämjande faktorer, andra folkhälsoaspekter och prevention för att i det medicinskt vetenskapliga arbetet och kvalitetsarbetet kunna beakta denna kunskap.

Utbildningsstruktur

Specialiseringstjänstgöring i medicinsk gastroenterologi och hepatologi kan påbörjas före, under eller efter specialiseringstjänstgöringen i internmedicin och kan genomföras integrerat.

I inledningen av specialiseringstjänstgöringen är det angeläget att tillägna sig en gastroenterologisk baskunskap, med tonvikt på omhändertagande av de sjukaste patienterna, inhämtande av teoretisk kunskap samt i slutet av perioden praktisk utbildning i gastroskopi och träning av enklare ingrepp. Därefter följer fördjupad undervisning i gastro- och koloskopi, fördjupade litteraturstudier, egen öppenvårdsverksamhet under handledning samt ökat ansvarstagande och ökad självständighet i handläggningen av patienter. Under denna tid tränas mer avancerade ingrepp såsom leverbiopsi och basal endoskopisk intervention. Under den tredje delen av utbildningen bör ST-läkaren fördjupa sin kompetens inom valfri del av verksamheten t ex hepatologi, inflammatorisk tarmsjukdom eller endoskopi. Under denna tid tränas självständigt rondarbete samt utredning och behandling av komplicerade öppenvårdsfall.

Kvalitetsutvecklingsprojekt bör genomföras och vetenskapligt arbete uppmuntras. ST-läkaren bör ta ett gradvis ökat ansvar i undervisning, administration och samverkan med andra specialiteter, det senare genom klinisk tjänstgöring, multidisciplinära behandlingskonferenser och/eller auskultation. Deltagande i kurser bör fördelas jämnt under utbildningstiden. Deltagande i seminarier samt diagnostik- och behandlingskonferenser bör introduceras tidigt i utbildningen och fortlöpande ingå, då kommunikation med angränsande specialiteter är viktigt inom specialiteten.

Tjänstgöringen bör fördelas mellan större och mindre enheter för att ta del av de olika sjukdomspanoraman inom fältet, som kan variera beroende på enheternas storlek. Genom tjänstgöring vid större enheter kan kunskap om mindre vanliga tillstånd breddas och fördjupas. Sidoutbildning bör genomföras inom olika verksamhetsområden, för att bredda erfarenheten och synsättet, gärna på sjukhus som bedriver levertransplantationsverksamhet. Annan värdefull sidoutbildning är tjänstgöring vid gastrokirurgisk enhet eller enhet där verksamhet inom onkologi, infektion eller psykiatri bedrivs. ST-läkaren bör ges möjlighet till egna studier och följa relevant litteratur inom kompetensområdet.

Delmål

Medicinsk kompetens

Delmål 1	Metoder för lärande	Uppföljning
att kunna handlägga de internmedicinska akuta sjukdomarna och de till internmedicin relaterade akuta sjukdomstillstånden	klinisk tjänstgöring under handledning vid enhet som handlägger dessa tillstånd	intyg om godkänd klinisk tjänstgöring och uppnådd kompetens utfärdat av aktuell handledare
	kurs	intyg om godkänd kurs utfärdat av kursledare
	medsittning	
	teoretiska studier	
Delmål 2	Metoder för lärande	Uppföljning
att initialt kunna handlägga de vanliga och viktiga internmedicinska sjukdomarna och sjukdomstillstånden samt vanliga och viktiga tillstånd inom grenspecialiteter och angränsande basspecialiteter	klinisk tjänstgöring under handledning vid enhet som handlägger dessa tillstånd	intyg om godkänd klinisk tjänstgöring och uppnådd kompetens utfärdat av aktuell handledare
	kurs	intyg om godkänd kurs utfärdat av kursledare
	medsittning	
	teoretiska studier	
Delmål 3	Metoder för lärande	Uppföljning
att behärska invasiva och ickeinvasiva åtgärder och metoder relevanta för det internmedicinska kompetensområdet	klinisk tjänstgöring under handledning vid enhet som handlägger dessa tillstånd	intyg om godkänd klinisk tjänstgöring och uppnådd kompetens utfärdat av aktuell handledare
	träning i simulerad miljö	
	teoretiska studier	

Delmål 4	Metoder för lärande	Uppföljning
att behärska diagnostik, behandling och uppföljning av inflammatorisk tarmsjukdom, akut och långsiktigt	klinisk tjänstgöring under handledning vid enhet som handlägger dessa tillstånd	intyg om godkänd klinisk tjänstgöring och uppnådd kompetens utfärdad av aktuell handledare
	kurs	intyg om godkänd kurs utfärdad av kursledare
	seminarium	
	diagnostik- och behandlingskonferens	
	teoretiska studier	
Delmål 5	Metoder för lärande	Uppföljning
att behärska utredning av onormala leverprover och i förekommande fall behandling av bakomliggande sjukdom, att behärska diagnostik, behandling och uppföljning av levercirros samt att kunna handlägga diagnostik och behandling av akut leversvikt	klinisk tjänstgöring under handledning vid enhet som handlägger dessa tillstånd	intyg om godkänd klinisk tjänstgöring och uppnådd kompetens utfärdad av aktuell handledare
	kurs	intyg om godkänd kurs utfärdad av kursledare
	seminarium	
	diagnostik- och behandlingskonferens	
	Teoretiska studier	
Delmål 6	Metoder för lärande	Uppföljning
att behärska relevant endoskopisk undersökningsteknik, bedömning och behandling av gjorda fynd samt att behärska grundläggande interventionsbehandling och att ha kunskap om avancerad terapeutisk intervention	klinisk tjänstgöring under handledning vid enhet som handlägger dessa tillstånd	intyg om godkänd klinisk tjänstgöring och uppnådd kompetens utfärdad av aktuell handledare
	kurs	intyg om godkänd kurs utfärdad av kursledare
	träning i simulerad miljö	
	teoretiska studier	

Delmål 7	Metoder för lärande	Uppföljning
att behärska diagnostik och behandling av ulcussjukdom, gastrit och gastroesofageal refluxsjukdom	klinisk tjänstgöring under handledning vid enhet som handlägger dessa tillstånd	intyg om godkänd klinisk tjänstgöring och uppnådd kompetens utfärdat av aktuell handledare
	teoretiska studier	
Delmål 8	Metoder för lärande	Uppföljning
att behärska diagnostik och behandling av funktionella magtarmrubbningar och motilitetsstörningar	klinisk tjänstgöring under handledning vid enhet som handlägger dessa tillstånd	intyg om godkänd klinisk tjänstgöring och uppnådd kompetens utfärdat av aktuell handledare
	kurs	intyg om godkänd kurs utfärdad av kursledare
	teoretiska studier	
Delmål 9	Metoder för lärande	Uppföljning
att behärska diagnostik och behandling av störningar i digestion och absorption	klinisk tjänstgöring under handledning vid enhet som handlägger dessa tillstånd	intyg om godkänd klinisk tjänstgöring och uppnådd kompetens utfärdat av aktuell handledare
	teoretiska studier	

Delmål 10	Metoder för lärande	Uppföljning
att behärska diagnostik av tumörsjukdom i magtarmkanal, lever och pankreas samt att ha kännedom om dess olika behandlingsalternativ	klinisk tjänstgöring under handledning vid enhet som handlägger dessa tillstånd	intyg om godkänd klinisk tjänstgöring och uppnådd kompetens utfärdat av aktuell handledare
	diagnostik- och behandlingskonferens	
	teoretiska studier	

Delmål 11	Metoder för lärande	Uppföljning
att behärska diagnostik och behandling av nutritionsrubbningar till följd av gastroenterologisk eller hepatologisk sjukdom	klinisk tjänstgöring under handledning vid enhet som handlägger dessa tillstånd	intyg om godkänd klinisk tjänstgöring och uppnådd kompetens utfärdat av aktuell handledare
	vårdteamarbete under handledning	
	teoretiska studier	

Delmål 12	Metoder för lärande	Uppföljning
att ha kunskap om övriga diagnostiska metoder vid gastroenterologiska och hepatologiska utredningar	diagnostik- och behandlingskonferens	
	teoretiska studier	

Kommunikativ kompetens

Delmål 13	Metoder för lärande	Uppföljning
att ha förmåga till dialog och en öppen kontakt med patienten och dennes närstående	klinisk tjänstgöring under handledning vid enhet där sådan verksamhet bedrivs	intyg om godkänd klinisk tjänstgöring och uppnådd kompetens utfärdat av aktuell handledare
	kurs alternativt seminarium	intyg om godkänd kurs utfärdat av kursledare
	medsittning	

Delmål 14	Metoder för lärande	Uppföljning
att ha förmåga till kommunikation, såväl skriftligt som muntligt, med andra läkare och medarbetare	klinisk tjänstgöring under handledning vid enhet där sådan verksamhet bedrivs	intyg om godkänd klinisk tjänstgöring och uppnådd kompetens utfärdat av aktuell handledare
	vårdteamarbete under handledning	

Delmål 15	Metoder för lärande	Uppföljning
Att ha förmåga att informera och undervisa patienter, närstående, andra läkare och medarbetare samt studenter	klinisk tjänstgöring under handledning vid enhet där sådan verksamhet bedrivs	intyg om godkänd klinisk tjänstgöring och uppnådd kompetens utfärdat av aktuell handledare
	undervisa under handledning	

Ledarskapskompetens

Delmål 16	Metoder för lärande	Uppföljning
att ha förmåga att handleda andra läkare och medarbetare samt studenter	klinisk tjänstgöring under handledning vid enhet där sådan verksamhet bedrivs	intyg om godkänd klinisk tjänstgöring och uppnådd kompetens utfärdat av aktuell handledare
	kurs	intyg om godkänd kurs utfärdat av kursledare
	handleda under handledning	

Delmål 17	Metoder för lärande	Uppföljning
att ha förmåga att leda i samverkan och dialog med medarbetare samt i vårdteam	klinisk tjänstgöring under handledning vid enhet där sådan verksamhet bedrivs	intyg om godkänd klinisk tjänstgöring och uppnådd kompetens utfärdat av aktuell handledare
	kurs	intyg om godkänd kurs utfärdat av kursledare
	vårdteamarbete under handledning	

Delmål 18	Metoder för lärande	Uppföljning
att ha kunskap om hälso- och sjukvårdens organisation, styrning och regelverk	kurs	intyg om godkänd kurs utfärdat av kursledare
	teoretiska studier	

Kompetens inom medicinsk vetenskap och kvalitetsarbete

Delmål 19	Metoder för lärande	Uppföljning
att ha förmåga till ett medicinskt vetenskapligt syn- och förhållningssätt	kurs	intyg om godkänd kurs utfärdat av kursledare
	skriftligt individuellt arbete under handledning enligt vetenskapliga principer	intyg om godkänt skriftligt individuellt arbete utfärdat av aktuell handledare
	Teoretiska studier	

Delmål 20	Metoder för lärande	Uppföljning
att ha kunskap om och kompetens i evidensbaserat förbättrings- och kvalitetsarbete	kurs	intyg om godkänd kurs utfärdat av kursledare
	kvalitets- och utvecklingsarbete under handledning	intyg om godkänt kvalitets- och utvecklingsarbete utfärdat av aktuell handledare.
	teoretiska studier	